

MAGYARUL HATÁROK NÉLKÜL

BALASSI
BÁLINT
INTÉZET

A Balassi Bálint Intézet 2002. június 28–29-én kétnapos szakmai továbbképzést rendezett azok számára, akik a határon túl, illetve a szóróványmagyarságban magyar nyelvet, magyarságtudományt oktatnak szervezett keretek között. A részvétel lehetőségét az Apáczai Közalapítvány pályázata biztosította. Így a környező országokban működő nyelviskolák, szervezett tanfolyamok, általános iskolák tanárain kívül jelen lehettek távolabbi országok (Argentína, USA, Anglia) magyar házainak, vasárnapi iskoláinak oktatói is.

A mintegy 30 fős csoport tagjai hét ország (Románia, Szlovákia, Jugoszlávia, Anglia, Argentína, USA, Ausztria) tizennégy olyan szervezetet képviseltek, amelyek a magyar nyelv és kultúra oktatásával foglalkoznak. Az oktatás szervezeti keretei, a megoldásra váró feladatok, problémák igen széles skálán mozognak ezekben az országokban.

Legáltalánosabb probléma a megfelelő tananyagok hiánya. Nem először derült ki, hogy a helyi erővel, a rendelkezésre álló szakmai kompetenciával nem oldható meg a színvonalas tananyagok készítése, de az sem megoldás, ha kintről megrendelnek Magyarországon használatos tankönyveket, vagy ilyenek elkészítésére kérnek fel egy-egy hazai kiadót. Az ideális megoldás az volna – s ebben egyetértés volt a konferencián –, hogy a kinti helyszíneken dolgozó tanárok és az itthoni szakemberek együtt írjanak tankönyveket. Így a magas szakmai színvonal és a helyi specialitások egyszerre tudnak érvényre jutni az elkészült anyagokban. (Jó modellként szolgálhat ennek a problémának a megoldására az a sok éves team-munka, amelynek keretében intézetünk oktatói szlovéniai kollégáikkal együttműködve elkészítették a lendvai kéttannyelvű általános iskola és gimnázium magyar nyelvi tankönyveit.)

A másik súlyos gond a szakemberhiány. Különösen a távoli szóróványban működő szervezetek igényelnének – ha csak rövid időre is – Magyarországról érkezett, jól felkészült szakembert, aki mellett, hogy tanítana, szakmai továbbképzést is tarthatna az egyébként rendkívül lelkes helyi tanerőknek. Megoldást jelenthetne ezen a té-

ren, ha folytatódna az Apáczai Közalapítvány három évvel ezelőtt beindított (de sajnos elakadt) programja, amelynek keretében intézetünk hazai tanárokat képezett át magyar mint idegen nyelv tanárokká, s az Alapítvány küldte ki őket állomáshelyükre. Ezeknek a fiatal kollégáknak a kiutazása, munkálkodása nyomán óriási lendületet kapott a magyar nyelv és kultúra oktatása, megőrzése a helyi magyar közösségekben.

Számos probléma, kérdés merült még fel a két nap folyamán többek között arról, hogyan lehetne a kinti helyszíneken akkreditált állami nyelvvizsgát tenni, hogyan lehetne további pályázati forrásokat találni a tananyagkészítéshez, s általában arról, hogy mi mindent várnak el a jövőben a Balassi Bálint Intézettől.

A két napos tanácskozást végig áthatotta és saját előadóinkat is magával ragadta az az atmoszféra, amelynek szinte minden pillanatában érezhető volt a kisebbségi, illetve szórványközösségekben végzett heroikus, néhol elkeseredett küzdelem a végleges asszimiláció reális veszélyével. Jól érzékelteti ezt az emelkedett hangulatot az a levérlészet, amelyet az egyik résztvevő hazafelé utaztában a párizsi repülőtér tranzitjában fogalmazott meg: „Itt ülök Párizsban, várom a következő repülőgépet, ami már visz haza Buenos Airesbe, és már azon töröm a fejemet, hogy mit hogyan fogok tanítani, milyen módszerrel, játékkal, már egy tankönyv kidolgozásán is töprengek. Százaz tempóban forognak az ötletek az agyamban... Amikor más emberek, más közösségek problémáiról, sikeréről, szemszögéből látunk

és hallunk, olyanokról, akik szintén magyart tanítanak a világ legkülönbözőbb részein, akkor észrevesszük, hogy igenis érdemes csinálni, kell csinálni, és hogy a munkánknak nagy értéke van. [...] Messze, 14 000 kilométerre Magyarországtól, Buenos Airesben [...] dolgozunk a magyarságért. És egy ilyen konferencia után új erővel, új ötletekkel, új kedvvel!”

A Balassi Bálint Intézet ezúttal az alábbi programmal segítette a kinti közösségekben dolgozó kollégákat:

A konferencia vázlatos programja:

„MAGYARUL – HATÁROK NÉLKÜL”

*Magyar nyelvet és magyarságtudományt
a határainkon túl oktatók konferenciája*

Budapest, 2002. június 28–29.

PROGRAM

Június 28. péntek

A konferencia megnyitása

Találkozás a határon túli magyar oktatást támogató szervezetek képviselőivel

Bene Béla (Határon Túli Magyarok Hivatala)
Ríz Ádám (OM Határon Túli Magyarok Főosztálya)
Kálóczy Katalin (Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma)

Magyar nyelvi és hungarológiai képzés a Balassi Bálint Intézetben
Előadó: Dr. Gremsperger László (BBI)

Az Apáczai Közalapítvány „Magyarul - Határok Nélkül” programja
Előadó: Csete Örs és Heszl Dóra Virág (Apáczai Közalapítvány)

Tananyag és módszer kiválasztása

Előadó: Berényi Mária (BBI)

Hagyományos tananyagok bemutatója, börzéje

Vezetik: Aranyi Krisztina, Berényi Mária (BBI)

Multimédiás tananyagok bemutatója

Vezetik: Aldea Mária, Szekszárdi Katalin,
Vidéki Erzsébet, Galambos Csaba (BBI)

Magyar nyelvet oktató határon túli szervezetek bemutatkozása

Június 29. szombat

Nehéz-e a magyar nyelv? Problémáim a magyar nyelv oktatásában (beszélgetés)

Vezetik: Chikán Ildikó, Kovács Andrea (BBI)

Anyanyelv, idegen nyelv, kétnyelvűség

Előadó: Dr. Gósy Mária (MTA Nyelvtudományi Intézet)

Hogyan tanítsam? Gyermekek nyelvoktatásának problémái

Vezetik: Nyíri Tamásné, Szende Virág, Varga Éva (BBI)

A játékok szerepe a magyar nyelv tanításában

Vezeti: Nagy Ágnes (BBI)

A konferencia lezárása

GREMSPERGER LÁSZLÓ